

ZMIANY W ZATRUDNIANIU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Klamka zapadła – z początkiem 2011 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych

PFRON PADŁ OFIARĄ WŁASNEGO SUKCESU?

O konieczności zmian myślano już od kilku miesięcy, wskazywała na to pogarszająca się sytuacja finansowa PFRON-u. Instytucja będąca najważniejszym filarem wsparcia społecznej i zawodowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych tonie w długach, ostatnie szacunki mówią o milionowym deficycie w budżecie na rok 2011. Przedstawiciele rządu tłumaczą, że jest to konsekwencja poprawiającej się sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych, ale prawda nie jest taka prosta. Faktem jest, że z roku na rok wzrasta poziom zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, a co za tym idzie rosną wydatki związane z dofinansowaniem ich pracy. Równocześnie maleją przychody Funduszu pochodzące z obowiązkowych wpłat pracodawców, którzy nie zatrudniają odpowiedniej liczby osób niepełnosprawnych. Trudnej kondycji PFRON-u nie poprawią też planowane działania rządu, podjął on bowiem decyzję o obcięciu dotacji na ten cel. Aby zapobiec dalszemu pogarszaniu się sytuacji, oraz by zaoszczędzić w dobie kryzysu, władze postanowiły szukać pieniędzy na rynku pracy.

CO DALEJ Z PRACĄ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Dofinansowania do wynagrodzeń

Najistotniejsze zmiany w ustawie odnoszą się do poziomu dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych. Docelowo (od stycznia 2013 r.) wzrośnie dofinansowanie dla pracowników ze znacznym stopniem niepełnosprawności, jednocześnie zmniejszeniu ulegnie dofinansowanie dla pracowników z umiarkowanym i lekkim stopniem.

W 2011 roku poziom dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych pozostaje utrzymany na tym samym poziomie co w roku 2010, jednakże z początkiem marca 2011 r. dofinansowania do wynagrodzeń pozbawione zostaną osoby z ustawowo określonym prawem do emerytury, legitymujące się lekkim bądź umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Własna działalność gospodarcza

Już w drugiej połowie 2011 roku ciężar zmian odczują też osoby niepełnosprawne prowadzące własną działalność gospodarczą, gdyż utracą one część refundacji składek do ZUS. Przepisy nie obejmują osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Czas pracy osób niepełnosprawnych

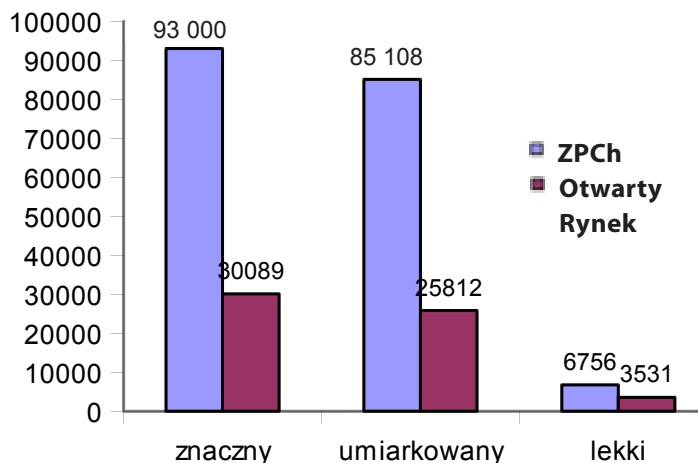
Zmianie ulegną również przepisy regulujące czas pracy osób niepełnosprawnych. Do tej pory osoby posiadające znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności objęte były 7-godzinną normą czasu pracy i 35-godzinny tygodniem pracy. W myśl nowych regulacji prawo to nie będzie automatycznie obejmowało wszystkich, a jedynie tych, którzy uzyskają stosowne zaświadczenie lekarskie o konieczności skrócenia normy czasu pracy. Zmiana ta wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

Zakłady Pracy Chronionej (ZPCh)

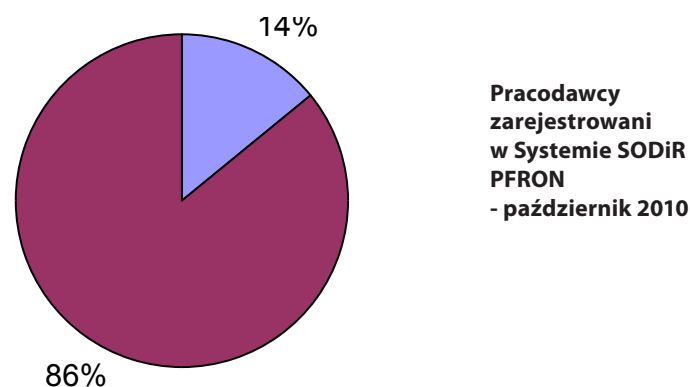
Zmiany nie ominą również sektora chronionego rynku pracy. Przedsiębiorcą trudniej będzie uzyskać status zakładu pracy chronionej. Możliwe to będzie po spełnieniu nowych warunków, mówiących o minimum 50% udziale osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie zatrudnianych, w tym co najmniej 20% parytecie wśród ogółu zatrudnionych dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Tabela kwot dofinansowania z Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji PFRON

Stopień niepełnosprawności		KWOTA DOFINANSOWANIA – OBECNIE		KWOTA DOFINANSOWANIA – DOCELOWO	
		Otwarty Rynek	ZPCh	Otwarty Rynek	ZPCh
Bez schorzeń specjalnych	znaczny	1429,12	2041,60	1607,76	2296,80
	umiarkowany	1250,48	1786,40	893,20	1276,00
	lekki	535,92	765,60	357,28	510,40
Ze schorzeniami specjalnymi	znaczny	2296,80	2552,00	2526,48	2807,20
	umiarkowany	2067,12	2296,80	1607,76	1786,40
	lekki	1148,84	1276,00	918,72	1020,80

Pracownicy niepełnosprawni w etatach, zarejestrowani w systemie SODiR PFRON – październik 2010

Źródło: dane PFRON według stanu na dzień 30.11.2010 r.

Do tej pory status ZPCh uzyskiwali pracodawcy, u których wskaźnik zatrudnienia ON wynosił co najmniej 40%, a w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowiły osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Wydaje się, że zmiany te idą w dobrym kierunku. W wyniku tego rynek chroniony skieruje się do pracowników faktycznie potrzebujących specjalnych warunków zatrudnienia, a co za tym idzie, w przyszłości być może zmniejszy się bezrobocie wśród osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Ponadto zakłady pracy chronionej pozbawione zostaną niektórych ulg i zwolnień podatkowych, a zwrot kosztów przystosowania miejsca pracy do indywidualnych potrzeb uzależniony będzie od pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy.

ZPCh a Otwarty Rynek w liczbach

W Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji PFRON w październiku 2010 roku zarejestrowanych było ponad 14 tys. pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne i korzystających z dofinansowań do wynagrodzenia. 86% z tych firm to pracodawcy z tzw. Otwartego Rynku Pracy. Natomiast większość niepełnosprawnych zarejestrowanych w tym systemie zatrudniona jest nie na otwartym rynku, tylko w Zakładach Pracy Chronionej.

Źródła utrzymania osób niepełnosprawnych, a nowelizacja ustawy

W 2009 roku tylko dla 15,5% osób niepełnosprawnych głównym źródłem utrzymania był przychód z pracy zawodowej. Oczywiście powodów takiej sytuacji jest kilka,

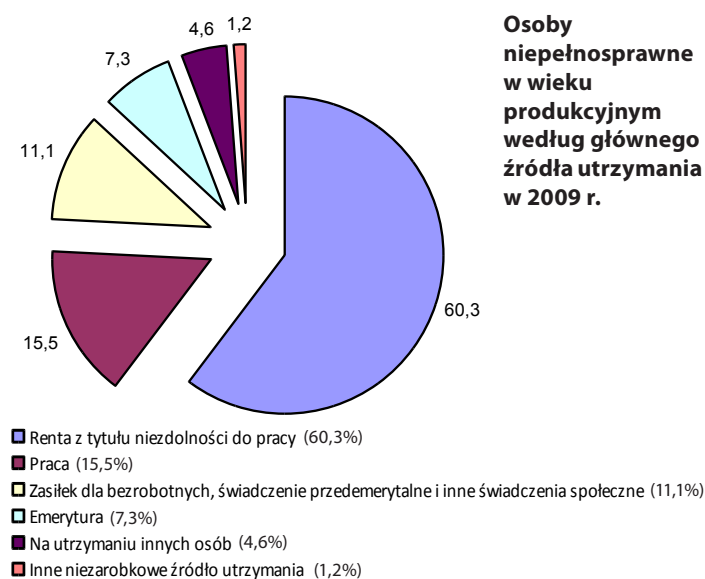
a może nawet kilkanaście. Miejmy nadzieję, że proponowane zmiany spowodują odwrócenie tych proporcji.

DOBRE PRAKTYKI WE WPROWADZANIU ZMIAN

Ustawodawca zdecydował o stopniowym wprowadzaniu zmian. Inicjatywa ta jest pewnym ukłonem w stronę pracodawców i niepełnosprawnych pracowników, pozwalającym im na przygotowanie się do nowych zasad.

OPINIE NA TEMAT WPROWADZONYCH ZMIAN

Zdaniem Polskiej Organizacji Pracodawców Osób Niepełnosprawnych uchwalone zmiany przyczynią się do bankructwa wielu firm działających na chronionym rynku pracy, a co za tym idzie do załamania się całego systemu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W ocenie rządu doprowadzić mają do uporządkowania sytuacji i zwiększenia zawodowych szans osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Krytycznie oceniają je przedstawiciele pracodawców osób niepełnosprawnych, podkreślając, że uderzą one w najliczniejszą, aktywną zawodowo grupę osób z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności. Przy tym wątpią oni w możliwość powstania nowych miejsc pracy dla niepełnosprawnych. Z zadowoleniem do zmian odnoszą się eksperci PKPP Lewiatan, akcentujący fakt większego niż dotychczas różnicowania poziomu dofinansowania. Jest to krok w dobrym kierunku, gdyż może częściowo zrekomensować pracodawcy wysokie koszty zatrudnienia osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i skłonić go do przedstawiania im nowych ofert pracy. Jak będzie w rzeczywistości czas pokaże.

Źródło: Informacja Rządu RP o działaniach podejmowanych w 2009 r. na rzecz realizacji uchwały Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. „KARTA PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH”

**Joanna Kubica (UPJPiI)
Jacek Merdalski (AGH)**